

Kerk-zijn in de geest van Pinksteren

Illustratie: Rosaliene Kroonenman

Voor wie zoekt naar aanknopingspunten bij de leefwereld van stadsbewoners, is van alle feestdagen Pinksteren op het eerste gezicht misschien wel de meest uitdagende. Kerst is het feest van licht dat straalt vanaf het gezicht van een pasgeboren baby. Pasen is het feest van een open graf en een hoopvol nieuw begin. Daar valt in de hedendaagse context nog wel wat van te maken. Maar iets met een onzichtbare en ongrijpbare geest en mensen die verschillende talen spreken en elkaar - tegen alle linguïstische regels in - volkomen begrijpen met Pinksteren, dat is lastiger.

Als we vandaag naar Amsterdam kijken, zien we geen tweedeling meer maar eerder, zoals ook verwoordt in de Trendrede 2018, een *duizenddeling* van mensen. Die zich - ook noodgedwongen door de coronamaatregelen - op afzonderlijke eilandjes bevinden en elkaar nauwelijks over en weer ontmoeten. Getuige het wantrouwen en heersende onbegrip tussen diverse groepen, waar ook onze burgemeester zich grote zorgen om maakt, is hier niet zomaar een oplossing voor te bedenken.

Die verdeelde stad is geen abstract gegeven; die stad, dat zijn wij. Dat mensen uit alle lagen van de bevolking, van verschillende generaties en met uiteenlo-

pende opleidingsniveaus en culturele achtergronden elkaar treffen, is ook in de kerk niet (meer) vanzelfsprekend. Hoe kunnen we dan kerk-zijn in de geest van Pinksteren en - zoals we ons volgens ons stedelijke beleidsplan hebben voorgenomen - in onze stad bijdragen aan (h)erkenning en ontmoeting over grenzen heen?

De Geest mag dan ongrijpbaar en onzichtbaar zijn, wat zij doet blijft volgens de Bijbelse getuigenissen niet onopgemerkt. Mensen komen in beweging, grenzen worden overbrugd, er vindt (h)erkenning plaats. Van Levinas leren we bovendien dat je eigen identiteit pas naar voren komt wanneer je wordt aangesproken en bevestigd in je mens-zijn, door de ander die jou aanspreekt en een beroep op je doet. Alleen in de ander kunnen we werkelijk onszelf en God herkennen. Alleen zo kunnen we met alle heiligen de breedte, hoogte en diepte begrijpen en de liefde van Christus leren kennen die alle kennis te boven gaat (Efeziërs 3, 18). Een mooie uitdaging om in de geest van Pinksteren kerk in en met de stad te zijn!

Rosaliene Israël, scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam

Podcast: Hoop in tijden van corona

Burgemeester Femke Halsema kwam vorig jaar oktober op werkbezoek bij de Protestantse Kerk Amsterdam. Zij vroeg de kerken en geloofsgemeenschappen in Amsterdam om haar te helpen de moed erin te houden in de stad in tijden van corona. Daaruit is onder meer het idee geboren om een podcastserie te beginnen: *Hoop in tijden van corona*. Vijf Amsterdammers antwoorden in net zoveel afleveringen op de vraag: waar vind jij hoop in deze tijd van crisis? Burgemeester Halsema komt zelf ook aan het woord, net als onder anderen oud-rechter Fred Salomon uit de Pijp, Iman de Ruijter in Amsterdam-Noord en leidinggevende Geeske Hovingh van het Wereldhuis, waar ongedocumenteerde terecht kunnen voor informatie, advies en activiteiten. De Amsterdammers in de podcasts vertellen hoe corona hun dagelijks leven beïnvloedt, wat zij in deze tijd het meeste missen, maar vooral welke dingen, plekken en mensen in deze situatie van corona hoop geven.

Hoopvolle verhalen

Het initiatief van de podcasts komt van Rosaliene Israël, scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam en Erik Olsman, verbonden aan de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam. Hij is gepromoveerd op het thema 'hoop'. Uit zijn onderzoek blijkt dat het mensen helpt wanneer anderen hoopvolle verhalen met hen delen. Rosaliene: 'Al zoekend naar een manier om deze verhalen te kunnen vertellen, kwamen we uit bij de vorm van een podcast.'

De maker van de podcasts is journalist en podcastmaker Harmen van der Veen. De podcasts zijn te beluisteren op: protestantsamsterdam.nl/hooppodcast

COLUMN

IRR van de Protestante Kerk Amsterdam

Roel van Marle vormt samen met Hendrik-Jan Overmeer het voorzittersduo van de Protestantse Kerk Amsterdam.

Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

Iedereen spreekt een eigen taal. Mijn taal is bijvoorbeeld ontstaan uit een combinatie van opvoeding, omgeving, opleiding en werk. Als ik in een nieuwe omgeving kom, probeer ik altijd zaken om te zetten naar een voor mij vertrouwde taal. De afgelopen periode was voor Hendrik-Jan en mij een zoektocht tussen onze talen en kerktaal.

Mijn taal: termen als business cases, CAPEX, OPEX, WACC, kas en verplichtingen laten we even zitten maar de IRR pikken we eruit. De *Internal Rate of Return (IRR)* is de indicatie of verwachting van het rendement dat je op een investering/belegging wilt maken. Des te hoger de IRR, des te aantrekkelijker de investering. Kerktaal: de afgelopen periode was voor ons

een *crash course* in kerkelijke taal: het College van Kerkrentmeesters, het moderamen, presentieplekken, pleisterplaatsen, classis, kerkorde, visitatie. Maar ook: bezieling, verlichting, geestkracht, vernieuwing en duurzaamheid. Wat als we die talen nu samen nemen? Samuel Wells (voorganger bij St. Martin-in-the-Fields in Londen) doet daartoe een mooie poging in zijn boek *De toekomst die groter is dan het verleden*. Zo schrijft hij: betrokkenheid in commerciële, compassievolle en culturele initiatieven berooft de kerk niet van haar identiteit of focus - integendeel, het kan ervoor zorgen dat gemeenten de bronnen voor eigen vernieuwing terug krijgen. En: geld kan een belangrijker indicator zijn hoe een kerk haar missionaire roeping opvat.

Kortom, de kerk mag wel wat ondernemender worden en rendement maken. De kerk kan en mag veel leren van een investeringsaanpak met oog voor rendement. Een hoge IRR voor de kerk. Tegelijk is het mooie van Gods Koninkrijk en onze Protestantse Kerk Amsterdam als onderdeel daarvan, dat het altijd net even anders gaat: juist het kleine is veel waard en maakt het verschil. Inspirerend vind ik altijd die woorden van Jezus als hij zegt dat als je iemand een beker verfrissend water te drinken geeft, je zeker beloond zal worden. Zo leer ik van beide talen. Laat we met elkaar streven naar een positieve IRR van de kerk, bezielt, geestkrachtig en met oog voor het kleine. Investerend in het Koninkrijk.

PLEISTERPLAATSEN

In deze rubriek laat iedere wijkkerk van de Protestantse Kerk Amsterdam een eigen geluid horen: soms is dat een korte overdenking, een andere keer schrijft een kerk over een bijzondere activiteit. Leer de kerken van de Protestantse Kerk Amsterdam kennen, het zijn stuk voor stuk pleisterplaatsen voor de ziel.

Op zoek naar een kerk? De kleurige bolletjes op de kaart corresponderen met de kerken in de verschillende stadsdelen, zo heeft u een idee waar de kerk staat. Voor adressen zie: protestantsamsterdam.nl.

Westerkerk Centrum

Cristina Pumplun missionair vicaris Westerkerk
westerkerk.nl

Op een - misschien wel mooie - pinksterdag 1631 werd de eerste eredienst in de Westerkerk gehouden, zo vermeldt een inscriptie aan de westelijke muur van de kerk: 'Tot oefeninge van de christelijcke religie is dese Wester-Kerk ghesticht (...) A MDCXXXI op Pinxterdach de eerste predicatie gedaen.' Leefden de mensen 390 jaar geleden er naartoe dat de kerk open zou gaan en die eerste dienst zou plaatsvinden? We kunnen het ons nu zo goed voorstellen. Want wat zou het toch schitterend zijn als voor ons met Pinksteren ook weer zo'n kerkgang mogelijk zou zijn, liefst met samen zingen en ontmoeting achteraf. De Geest waaide ons wel voort in het afgelopen jaar bij het bedenken van creatieve oplossingen voor de erediensten en vooral de 'digitale vertaling' ervan, voor digitale ontmoetingen ook. Maar wat zien we ernaar uit om dat waaien van de Geest weer met elkaar te vieren in het grote godshuis aan de gracht!

Noorderkerk Centrum

Johan Visser predikant Noorderkerk
noorderkerk.nl

Op het feest van de Geest en de geboorte van de kerk hoopt in de Noorderkerk een aantal mensen geloofsbelijdenis te doen. Het is de tweede belijdenisdienst in coronatijd en de eerste groep die de gehele voorbereiding rekening moest houden met de coronamaatregelen. Dat betekende minder fysiek samenkomen en dus minder ontmoeting en gezamenlijkheid. Geen ideaal traject dus. Misschien dat de paastijd nog wat nieuwe mogelijkheden geeft, maar ook dat is onzeker. Tegelijk is het ook bemoedigend dat we al improviserend en worstelend met de beperkte mogelijkheden toch weer een pinksterfeest vieren waarop een paar jonge mensen zich toewijden aan Christus en ook hun plek in de kerk innemen (misschien maar even in de Noorderkerk, maar hopelijk hun leven lang op de plekken waar ze zullen wonen). Ik zie het als een klein vonkje van het vuur van de Geest dat sinds Pinksteren op aarde brandt.

Keizersgrachtkerk Centrum

Hanna van Dorssen interim-predikant Keizersgrachtkerk
keizersgrachtkerk.nl

'Vergeten is ballingschap, gedenken is verlossing', woorden die worden toegeschreven aan de grote joodse wetgeleerde Baäl Shem Tov, de Meester van de Goede Naam. Ze worden vaak geciteerd rond 4 en 5 mei. Toepasselijk maar - zo las ik in een 4/5 mei toespraak - ook een beetje sleets geworden. De Meester heeft het nooit zo gezegd. Het oorspronkelijke chassidische verhaal gaat zo: 'Eens vroegen de Chassidim aan Baäl Shem Tov waarom hij steeds op hun vragen antwoordde met een verhaal. Ze verwachtten niet anders dan dat hij ze ook nu weer iets zou vertellen, maar dat gebeurde niet. Na een moment van liefdevol verwijlen zei hij: "In gedenken schuilt verlossing". In de diensten op zondag 2 en 9 mei vertellen mensen over hun ervaringen in de Tweede Wereldoorlog. We horen hoe hun kinderen met die verhalen leerden leven en wat oorlog anno nu betekent. Kom vanavond met verhalen hoe de oorlog is verdwenen. Via vertellen en gedenken gaan we - met in gedachten de Baäl Shem Tov - op zoek naar verlossing.

Wijkgemeente Noord

Margreet Zandbergen programmamaker pioniersplek Zinnig Noord
zinnignoord.nl

In Amsterdam-Noord schrijven we de crisis van ons af. Pioniersplek Zinnig Noord startte Vriendschap in Twaalf Brieven: een project waarin twee onbekenden elkaar een jaar lang maandelijks schrijven. Behalve een pakket met briefpapier, enveloppen en postzegels ontvangen deelnemers maandelijks een schrijfpodracht. Dankzij de schrijfpodrachten kunnen de twee penvrienden hun vriendschap vertragen en verdiepen. Brief na brief leren ze de an-

der én zichzelf een beetje beter kennen. In de opdrachten staat de metafoer van de boom centraal. Er zijn volgens ons zoveel mooie verbanden te leggen tussen het leven van een boom en ons eigen leven: denk aan wortelen, groeien, bloeien, vrucht dragen, etc. Een ander terugkerend element is de verbinding met je penvriend en het aandachtig lezen van zijn/haar brieven: schrijven is zilver, lezen is goud. Kortom, volgens ons is dit het perfecte moment om vluchtige appjes en snel getikte mailtjes te vervangen door een trager medium: de brief! Voor meer informatie zie: zinnignoord.nl.

Jeruzalemkerk West

Richard Saly predikant Jeruzalemkerk
jeruzalem-kerk.nl

Als je maar lang genoeg in de mist rondloopt, raak je vanzelf je oriëntatie kwijt. Ik heb daar, na meer dan een jaar corona-beperkingen, soms wel last van. Wat doe je wel, wat doe je niet als kerk? Pas las ik - volgens een rooster - een paar verzen uit Hebrëen 10: 'Laten we opmerkzaam blijven en elkaar ertoe aansporen lief te hebben en goed te doen, en in plaats van weg te blijven van onze samenkomsten, zoals sommigen doen, elkaar juist bemoedigen, en dat des te meer naarmate u de dag van zijn komst ziet naderen.' Eigenlijk best eenvoudig: elkaar liefhebben, goed doen en elkaar niet loslaten maar - live en online - bemoedigen. Hoe je dat volhoudt? Door je steeds opnieuw te binnen brengen dat Jezus Christus terug zal komen. En dat dat geen reden is om niets te doen. Nee, opnieuw beginnen. Steeds weer opnieuw beginnen. Totdat Hij komt!

Osdorp-Sloten Nieuw-West

Martijn van Leerdam predikant Osdorp-Sloten
osdorpsloten.nl

Op donderdag 13 mei is het Hemelvaartsdag, en hoewel de kerk veel mooie feesten heeft, is dit het meest fascinerende. Een mens die door een wolk wordt omringd en opstijgt, met wolk en al, in weerwil van de zwaartekracht. Hoe licht kun je leven? Dat is niks voor mij. Ik probeer juist om met mijn beide benen op de grond te blijven staan. Dat lijkt mij veel verstandiger. Hoe kan Jezus zomaar alles loslaten, terwijl hij juist net teruggekomen is? Blijkbaar heeft zelfs nuchterheid zijn beperkingen, zoals we met Pinksteren ook al zullen zien. Op Hemelvaartsdag zenden we vanuit Nieuw-West een creatieve kerkdienst uit, en eigenlijk is dat precies de omgekeerde weg: dat er een boodschap vanuit de hemel op aarde neerdaalt, en dat wij daarvoor opengaan. Vroomheid is niets anders dan een poging om verbinding te maken met een hogere sfeer. Ik wens u alvast een prettige Hemelvaart toe.

Regenbooggemeente Nieuw-West

Ds. Nellie van Voornveld buurtdominee Regenbooggemeente
regenbooggemeente.nl

'Hier is een stad gebouwd overall om ons heen', en in deze kale tijd lijkt de stad dichter en anoniemer dan ooit. Maar als ik beter kijk naar de wijk, zie ik geen steenwoestijn maar iets wat warm en levend en kloppend en beweeglijk is, mensen van vlees en bloed, en tussen die mensen allerlei zichtbare en onzichtbare lijntjes. Ik ben onder de indruk van wat dat ene 'lichaam' kan. Er wordt muziek gemaakt onder balkons van burens, er wordt soep gedeeld en koffie geschonken, er wordt gebeden en getroost, en wordt gebeld en bezocht, er worden filmpjes opgenomen en naar elkaar gestuurd, er worden schuttingen gerepareerd en tuintjes beplant, er wordt vuil geprikt en zaad gezaaid, er wordt geprint, gekopieerd, gemonteerd, overlegd en gedacht en gedroomd, gezegend zijn we: 'Gaven schonk hij vele, één is de Geest'.

De Binnenwaai Oost

Esther Ganesh tienerwerker De Binnenwaai
debinnenwaai.nl

Als ik denk aan Pinksteren, denk ik aan Opwekking. De eerste keer dat ik naar Opwekking ging, was in 2017 en ik heb dat als erg bijzonder ervaren. Samen met mijn vrienden, met wie ik toen nog niet vaak over het geloof praatte, zoeken naar Jezus en wat Hij voor ons betekent. Kippenveld kreeg ik toen we in de jongerentent God prezen. Soortgelijke momenten hebben altijd voor een boost in mijn geloofsleven gezorgd. Jammer dat die momenten vaak zijn als je in grote groepen bent, iets wat nu niet kan. Des te belangrijker om Hem met de mensen om je heen te blijven zoeken, op zoek te gaan naar de kleine knipoogjes van God. Onlangs ben ik begonnen met het houden van stille tijd met een huisgenootje. We schrijven op waar we voor bidden en als ik dat nu teruglees, krijg ik alsnog kippenveld, omdat ik zie dat Hij luistert.

Elthetkerk Oost

Martijn van Laar predikant Elthetkerk
elthetkerkamsterdam.nl

Pinksteren. Natuurlijk, we verbinden het met een lekker lang weekend, met uitjes en activiteiten in de openlucht, wellicht met Pinkpop en het tuincentrum, maar we vieren toch vooral dat Gods Geest mensen bezielt en 'empowerd' om het in elke tijd met het verhaal van God en Jezus te (blijven) wagen. De Geest die heel verschillende mensen inspireert, kracht geeft, liefde en lef en bij alle verschillen aan elkaar verbindt en aanspreekt en uitdaagt met het geheim van Gods liefde in Jezus. In Oost is Pinksteren ook écht een feestje. Pinksterzondag vieren we samen met drie internationale kerken en drie protestantse kerken. Via de stream waarschijnlijk dit jaar, maar daar laat Gods creatieve Geest zich niet door kisten!

Kerkdiensten Amsterdam - april/mei 2021

WIJK	KERK	TIJD	ZONDAG 2 MEI	ZONDAG 9 MEI	DONDERDAG 13 MEI HEMELVAARTSDAG	ZONDAG 16 MEI	ZONDAG 23 MEI PINKSTEREN
Centrum	Keizersgrachtkerk	10.30	Pastor Robert Jan Nijland	Ds. Hanna van Dorssen	Geen dienst	Pastor Robert Jan Nijland	Dr. Jan Krans
	Noorderkerk	10.00 18.30	Ds. Johan Visser Ds. Johan Visser	Ds. Johan Visser Ds. Hendrik Mosterd	Ds. Johan Visser Geen dienst	Ds. Harald Overeem Ds. Johan Visser	Ds. Johan Visser Ds. Johan Visser
	Oude Kerk	11.00 18.30	Ds. Sytze de Vries Vesper	Ds. Jessa van der Vaart Vesper	Hemelvaartsdag ochtendgebed (9.30) Geen vesper	Ds. Ben de Bock Vesper	Ds. Jessa van der Vaart Vesper
	Oude Lutherse Kerk	10.30	Ds. Marieke Brouwer	Ds. Andreas Wöhle	Geen dienst	Ds. Harry Donga	Ds. André van der Stoel
	Westerkerk	10.30	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Rienk Lanoooy	Geen dienst	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Herman Koetsveld
	Diensten met Belangstellenden	19.00	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Geen dienst	Eva Bruggeman	Ds. Taco Koster
	De Waalse Kerk	11.00	Dieuwertje Zantingh	Ds. Henk Spoelstra	Geen dienst	Ds. Liesbeth van Hilten	Ds. Henk Spoelstra
Noord	De Ark	10.00	Niet bekend	Niet bekend	Geen dienst	Niet bekend	Niet bekend
	Bethelkerk	10.00	Ds. Ditske Tanja	Ds. Marjan Nijman	Geen dienst	Ds. Paula de Jong	Ds. Hans Uytenbogaardt
	Nieuwendammerkerk	10.00	Ds. Bart Niek v.d. Zedde	Ds. Jan Lammers	Geen dienst	Ds. Alexander Noordijk	Ds. Paula de Jong
	Dorpskerk Durgerdam	10.30	Geen dienst	Dirk Coster Exodus	Geen dienst	Geen dienst	Ds. Bara van Pelt
	Ransdorp-Holysloot	10.00	Predikant onbekend	Ds. Theo Wielsma	Ds. Gerdien Neels	Predikant onbekend	Ds. Gerdien Neels
	Dorpskerk Zunderdorp	10.00	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Pastor Cor Ofman	Ds. Dirk van Duijvenbode	Ds. Taco Koster
West	Hebron	12.00	Ds. Jurjen de Bruijne	Ds. Bart Haverkamp	Geen dienst	Ds. Jurjen de Bruijne	Ds. Jurjen de Bruijne
	Jeruzalemkerk	10.00	Ds. Richard Saly	Ds. Willem Jan de Hek	Ds. Richard Saly	Ds. Johan Visser	Ds. Richard Saly
	Nassaukerk	10.30	Ds. Ben de Boer	Ds. Martin van Hemert	Geen dienst	Ds. Rosaliene Israël	Ds. Lydia Meiling
Nieuw-West	De Opgang	10.00	Samen in de Sloterkerk	Ds. Ditske Tanja	Samen met de Regenboog-gemeente	Samen in de Sloterkerk	Ds. Martijn van Leerdam
	Regenbooggemeente	10.00	Ds. Wielie Elhorst	Pastor Cor Ofman	Interactieve wandeling, zie de website	Ds. Gerben van Manen	Ds. Nellie van Voornveld
	Sloterkerk	10.00	Ds. Martijn van Leerdam	Samen met De Opgang	Samen met de Regenbooggemeente	Ds. Martijn van Leerdam	Samen met De Opgang
Zuid	Oranjekerk	10.00	Ds. Jantine Heuvelink	Ds. Leon Rasser	Geen dienst	Ds. Ditske Tanja	Ds. Jantine Heuvelink
	Pelgrimskerk	10.30	Ds. Harmen de Vries	Ds. Jacob Meinders	Samen in de Kruiskerk Ds. Harmen de Vries (10.00)	Pastor Nelly Versteeg	Ds. Harmen de Vries
	De Thomas	10.30	Ds. Alex van Ligten	Ds. Evert Jan de Wijer	Geen dienst	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Evert Jan de Wijer
	Vrijburg	10.30	Ds. Lodewieke Groeneveld	Ds. Liesbeth Baars	Geen dienst	Ds. Antje v.d. Hoek	Ds. Japke van Malde
	Willem de Zwijgerkerk	10.00	Ds. Cor Ofman	Ds. Wilken Veen	Geen dienst	Ds. André Fox	Pastor Nelly Versteeg
Oost	De Binnenwai	11.00	Alternatieve viering	Ds. Elsbeth Littooy	Geen dienst	Ds. Jerrit Vellenga	I.s.m. kerken Oost
	De Bron	10.00	Ds. Gerbrand Molenaar	Ds. Gerbrand Molenaar	Samen in Koningskerk o.a. Ds. René Visser (10.30)	Ds. Margrietha Reinders	Ds. Gerbrand Molenaar
	Elthetokerk	10.00	Ds. Martijn van Laar	Niet bekend	Geen dienst	Ds. Nellie van Voornveld	I.s.m. kerken Oost: Ds. Martijn van Laar
	Muiderkerk	10.30	Ds. Jeannette Deenik	Ds. Greteke de Vries	Geen dienst	Ds. Gerhard Scholte	Ds. Greteke de Vries
Zuidoost	De Nieuwe Stad	9.30	Martine van Garderen	Ds. André Fox	Geen dienst	Ds. Jan v.d. Meulen	Ds. Justine Aalders
	De Drie Stroom	9.30	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Geen dienst	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad

Op de websites van de kerken vindt u actuele informatie en een link, als kerkdiensten online worden uitgezonden. Er is geprobeerd om het rooster accuraat te maken maar er kunnen dingen zijn veranderd, check daarom de website van de kerk. U vindt ook een overzicht van de diensten op protestantsamsterdam.nl. Op deze site staan ook de adressen van de kerken.

De moed erin houden

Baukje Burggraaff

Al ruim een jaar duurt de coronatijd; een moeilijke tijd. Houden de kerkgangers de moed er nog in wat betreft het online meebeleven van kerkdiensten?

'Zo'n pratend hoofd: wat zegt dat?'

Gemeentelid van de Muiderkerk en lid van de kernraad Arien Blees (71) kijkt trouw naar de kerkdiensten van haar kerk, die online via Zoom worden uitgezonden. Met zijn allen in de kerk te zijn, mist ze heel erg. 'Je bent niet bij elkaar. Ik zie geen bekende gezichten. Ik ervaar gewoon veel afstand. Alleen de functionarissen zie je in beeld. Het nagesprek, het koffiedrinken is digitaal. Zo'n pratend hoofd: wat zegt dat? Ik vind het een grote handicap als je elkaar niet kunt aankijken.

Vorig jaar van juni tot december mochten er dertig mensen kerken. Ik ging zo vaak mogelijk. Het waren mooie diensten. Iedereen die zich aanmeldde, mocht komen. We waren met elkaar. Kwetsbare mensen bleven thuis. Het

protocol verliep goed: aanmelden, de anderhalve meter moest natuurlijk gehandhaafd worden en na de dienst was er geen koffiedrinken. Van januari tot en met maart werd de Muiderkerk verbouwd en opgeknapt. Na de zomer willen we de kerk feestelijk heropenen. Of ik de moed er nog een beetje inhoud? Natuurlijk! Het duurt lang maar misschien kunnen we in het najaar weer naar de kerk. Het is voor het goede doel dat we de regels hanteren. In maart liet de Protestantse Kerk Nederland weten dat er dertig mensen toegestaan zijn bij een zondagse dienst. Heel verbaasd was ik daarover: horeca, winkels, alles was dicht en dan laten we dertig mensen toe bij de zondagse dienst? Ik wacht het geduldig af totdat de kerken weer opengaan. We moeten volhouden! Eigenlijk komen we er nog genadig vanaf als je ziet wat er nog wel kan.'

'Blij als alles straks weer normaal wordt in de kerk'

Elisabeth Boiten (37), diaken van de Oude Kerk, is blij dat ze via kerkdienstgemist.nl de zondagse dienst in de Oude Kerk kan meebeleven. 'Wat ik wel merk: ik kijk nu altijd op een tijdstip wanneer het mij past. Dat kan 's zondags of doordeweeks zijn. Afgelopen

Diaken van de Oude Kerk Elisabeth Boiten vindt het heel jammer dat er geen avondmaal wordt gevierd.

jaar heb ik regelmatig de zondagse dienst meegemaakt door mijn rol als diaken, voorbidder en lezer. Ik deed ook de mededelingen. Toen de lockdown nog strakker was, waren er zo weinig mogelijk functionarissen. Je wilt voor kwetsbare mensen het goede voorbeeld geven.

pen jaar heb ik regelmatig de zondagse dienst meegemaakt door mijn rol als diaken, voorbidder en lezer. Ik deed ook de mededelingen. Toen de lockdown nog strakker was, waren er zo weinig mogelijk functionarissen. Je wilt voor kwetsbare mensen het goede voorbeeld geven.

'Ik vond het een gedoe!'

Marjolein Klijzing (70) is gemeentelid van De Opgang. Ze kijkt online naar

de kerkdiensten in De Opgang en de Sloterkerk. 'Ook nu het zo lang duurt: ik vind het heel fijn en krijg er energie van. Naar de preek luisteren vind ik erg mooi. In de hele coronatijd ben ik een keer naar de kerk geweest, dat was op zondag 28 februari. Met een groepje van vijf mensen hebben we die dienst voorbereid via Zoom. Na de dienst was er geen koffiedrinken: ook niet digitaal. Ik los dat anders op en ga mensen bellen. Zo leuk, ik bel ook een vrouw van 104 jaar oud.

Verder heb ik geen diensten bezocht omdat ik 70 ben. Ik vind het eng: je moet erg letten op de afstand, hoe moet je lopen en het mondkapje moet dan weer op en dan weer af. Ik vond het een gedoe! Bij mij komt er niemand op bezoek en ik ga bij niemand op bezoek. De schoonmaakster heb ik afgezegd. De boodschappen laat ik brengen. Soms ben ik het zat. Dan bel ik een vriend(in). Ik houd de moed erin en wacht op vaccinatie. Het is niet zo dat ik niet kan wachten totdat we weer samen kunnen kerken. Ik heb genoeg contacten. Als ik contact mis, dan grijp ik de telefoon. Het gaat goed met mij. Natuurlijk mis ik de gemeenteleden en de gezelligheid van het koffiedrinken. Ik vind het jammer, maar ga er niet aan onderdoor.'

Gemeentelid van de Muiderkerk Arien Blees mist het met z'n allen in de kerk te zijn heel erg.

Deze diensten waren wel heel anders dan normaal. Eerst deden degenen, die brood en wijn uitdeelden, nog plastic handschoentjes aan. Maar later is er besloten geen avondmaal meer te vieren. Heel erg vind ik dat.

Muziek en zang is heel belangrijk in de Oude Kerk. Als dertig mensen luisteren naar één iemand die in plaats van het koor zingt, dan komt ons mooi oud Middeleeuws gebouw niet tot z'n recht. De cantorij en de gemeente zijn nodig om het gebouw te vullen met gezang. Ik houd de moed erin want ik weet dat er een einde aan komt. Het is een dubbel gevoel: ik ben blij dat het online meebeleven van zondagse diensten kan maar ik zal blij zijn als straks alles weer normaal wordt in de kerk. Weer met elkaar zingen en de rituelen samen bele-

Gemeentelid van De Opgang Marjolein Klijzing vindt het eng om kerkdiensten te bezoeken.

AGENDA april/mei 2021

WOENSDAG 28 APRIL

ThomasTheologie in de Thomaskerk

U bent online welkom om met predikant Evert Jan de Wijer mee te lezen in de Schriftlezingen voor de volgende zondag. Deelnemers lezen de tekst in verschillende vertalingen en zoeken naar de betekenis voor vandaag.

Wo. 28 apr. en 5 mei, De Thomas, 14.00-15.00 uur, om online mee te lezen vult u het formulier in op dethomas.nl

DONDERDAG 29 APRIL

Worshipmoment we•Worship

Aanbidding: mooie muziek, stilte en gebed. Deelnemers richten zich op God en op de ervaring van de Heilige Geest.

Do. 29 apr. en 27 mei, Zolder van Van Limmikhof, Nieuwe Keizersgracht 1A, 20.00 uur, voor actuele informatie kijk op weworship.nl

DINSDAG 4 MEI

Soup & Soul

Soup & Soul wil online ruimte bieden om even op adem te komen. Dinsdag 4 mei is de bijeenkomst tijdens dodenher-

denking. Deelnemers praten over de betekenis van vrijheid en zijn twee minuten stil. Tussen 18.00 uur en 18.30 uur na opgave soep afhalen bij De Schakel, De Wittenkade 109.

U krijgt een link toegestuurd voor deelname aan het gesprek vanaf 18.45 uur.

Di. 4 mei, Nassaukerk, aanmelden via: soupensoulnassaukerk@gmail.com

Documentaire over verzetsstrijdster Jacoba van Tongeren

De NOS zendt op dinsdag 4 mei na de Herdenking op de Dam op NPO2 de documentaire uit over Jacoba van Tongeren: Generaal van het Verzet. De Protestantse Kerk Amsterdam houdt ter ere van Jacoba van Tongeren een lezing in de Keizersgrachtkerk op vrijdag 17 september om 15.00 uur.

Marianne Thieme, mede-oprichtster van de Partij van de Dieren en Kamerlid tot 2019, geeft deze lezing.

Di. 4 mei, documentaire over verzetsstrijdster Jacoba van Tongeren op NPO2 rond 20.30 uur, meer info: jacobavantongeren.nl

DONDERDAG 6 MEI

Taizéviering in Nassaukerk

Meditatieve viering in de traditie van Taizé. Om 19.00 uur themagesprek.

Do. 6 mei, Nassaukerk, 20.00 uur, voor actuele informatie over de viering, kijk op taizeinamsterdam.nl/taizeviering

Zet je idealen om in actie!

Zet je idealen om in actie! Wat houdt activisme precies in en op wat voor manier kunnen acties vorm worden gegeven? De cursus bestaat uit vier avonden, met elk een eigen thema: 1. Wat is activisme? 2. Jouw drijfveer vinden. 3. Het grotere verhaal. 4. Aan de slag. Cursusleider is Rikko Voorberg. Hij is theoloog en onder meer bekend van *We Are Here* en *We Gaan Ze Halen*, acties gericht op een ruimhartiger asielbeleid. **Do. 6, 13, 20 en 27 mei, Nieuwe Herengracht 18, 20.30-22.00 uur, € 90,-. Voor info, opgave en betaling: holyhub.nl**

DINSDAG 11 MEI

Sense of sabbat: Bijbelse wijsheid over rust en genoeg

De sabbat, de Bijbelse rustdag, is een uitnodiging tot een levensstijl van vertrouwen en dankbaarheid, die wordt gedragen door het ritme van rust en werk.

Daarmee is het praktiseren van de sabbat een alternatief voor een leven dat wordt beheerst door onrust en schaarste. Ben jij benieuwd wat de eeuwenoude wijsheden van de sabbat hierover te zeggen hebben? De vier thema's op vier verschillende avonden zijn:

1. Sabbat als oefening in dankbaarheid en vertrouwen.
2. Sabbat als verzet tegen dwang en verslaving.
3. Sabbat als alternatief voor een economie van schaarste.
4. Sabbat als uitnodiging tot bevrijdend leven.

Ds. Johan Visser van de Noorderkerk leidt de cursus.

Di. 11 en 25 mei, 29 juni en 13 juli, Noorderkerk, 20.00-21.45 uur, gehele cursus: € 30,-, maar een of een paar losse avonden bijwonen kan ook. Voor info, opgave en betaling: holyhub.nl

WOENSDAG 19 MEI

Bloeklas: Hoe ontdek je wat je wilt?

Je hoort van anderen misschien wel eens dat je in de bloei van je leven bent, maar voelt dat ook zo? Volgens de Australische verpleegkundige Bronnie Ware hebben mensen in de eindfase van hun leven het meeste spijt van het najagen van andermans verwachtingen. Hoeveel aandacht geef jij jouw dromen? Passen jouw keuzes wel bij je wensen voor de toekomst?

Wo. 19 mei, Nieuwe Herengracht 18, 19.30-21.30 uur, € 12,50 (student) en € 17,50 (algemeen), informatie via: info@kwekerijamsterdam.nl, kwekerijamsterdam.nl

VOOR ADRESSEN VAN KERKEN EN MEER AGENDA-ACTIVITEITEN ZIE PROTESTANTSAMSTERDAM.NL

Door de coronacrisis bestaat de mogelijkheid dat activiteiten niet doorgaan of online plaatsvinden, zie de websites.

Muiderkerk Oost

Greteke de Vries predikant Muiderkerk
muiderkerk.nl

Kerkdiensten kunnen niet zonder lichamelijkeheid. Via onze lichamen zijn we present en participeren wij. Maar tijdens digitale diensten ontbreekt het daar grotendeels aan. Bij audio-uitzendingen luisteren de leden thuis naar een stemgeluid en dat is de enige fysieke verbinding met de anderen. Bij beeld-uitzendingen gaan onze ogen meedoen, we worden publiek. In Zoom-uitzendingen belichamen we gelukkig méér de gemeente die sámen komt. We kunnen zien wie we horen spreken, ook elkaar, wanneer we bijvoorbeeld samen hardop het Onze Vader bidden. Inmiddels zijn we in de Muiderkerk weer terug bij beeld-uitzendingen waar een deel van de gemeente thuis achter het eigen scherm aan meedoet. Wie wil kan zich met een druk op de knop aan de gemeenschap onttrekken. Het wordt hóóg tijd voor fysieke diensten die beginnen met ons lichaam bewegen naar de kerk, elkaar horen, zien, maar ook aanraken, ruiken zelfs en samen proeven van brood en wijn. Tot dan blijft het behelpen.

Willem de Zwijgerkerk Zuid

Nelly Versteeg pastor Willem de Zwijgerkerk
willemdewijgerkerk.nl

De campagne 'Al onze vestigingen elke zondag open' stak jaren geleden op ludieke wijze de draak met de strijd van winkels om op zondag open te mogen zijn. In de huidige context van de door corona beheerste samenleving zouden we wel willen. Weer 'gewoon' op zondag en op maandag kunnen samenkomen. Hoe leeg de kerk op veel momenten ook was, de kerk is nooit helemaal dicht geweest. Elke donderdagochtend gaat de Bijbelkring door. Het gesprek in een kleine groep trouwe bezoekers over een Bijbelgedeelte is boeiend, verrijkend en heilzaam. Ik ontdek er 'door de ogen van anderen' welke vragen het Verhaal oproept, wat verwondert, wat aanspreekt, wat ik niet weet. Het voedt mijn hoop en geloof. De Eeuwige op wie we vertrouwen en die we verwachten zal ook wel wegen vinden waarlangs uw voet kan gaan (Lied 904).

Oranjekerk Zuid

Jantine Heuvelink predikant Oranjekerk
oranjekerkamsterdam.nl

Bij alles wat helaas niet kan, ontstaan in deze tijd ook allerlei originele en inspirerende vormen van kerkzijn. Toen zingen in de dienst helemaal niet mocht, kwam het idee van dans. Daar hebben we met Pasen van genoten. Post van de kerk valt ook goed. Het blad *Open Deur* is sowieso een geschenk waar we onszelf en anderen een plezier mee kunnen doen. Niet eerder kwamen we bij mij thuis zo met de kinderen in gesprek over de veertigdagentijd dan door het project van *Bible Basics* dat de Kinderkerk ons toestuurde. Via Zoom raken Oranjekerkers met elkaar in gesprek die elkaar voorheen enkel van gezicht kenden. En de kerkruinte, die laat zich op allerlei manieren inrichten voor de eredienst, de camera beweegt wel mee. Pinksteren komt eraan, dat feest waarbij ongekende dingen gebeuren - ik verheug me nu al!

Leerhuis Amsterdam

Adriaan Deurloo voorzitter Leerhuis Amsterdam Tenach en Evangelie
leerhuisamsterdam.nl

Op kerstavond - wij hoorden het pas veel later - overleed Bernardine Piet, een van de oudste en trouwste deelnemers van ons leerhuis. Ze was al lid van de Bijbelsociëteit van Kleijs Kroon, een voorloper van ons leerhuis. Ik leerde haar kennen in de tijd van het Centrum voor Leren en Vieren zaliger nagedachtenis. Ze had toen al last van hardhorendheid, een kwaal die met de jaren erger werd. Weliswaar waren er de moderne hulpmiddelen - maar daar moet je ook mee leren omgaan. De hardnekkigheid waarmee zij de sprekers probeerde te volgen, was - voor de andere deelnemers - soms wel irritant. Laten we maar eerlijk zijn. Maar toch: wat een inzet! Wat een ijver! Om in pinkstertermen te spreken: Wat een vuur! De laatste jaren moesten we haar missen. Ze had de strijd opgegeven. Moge haar nagedachtenis tot zegen zijn.

De Thomas Zuid

Evert Jan de Wijer predikant De Thomas
dethomas.nl

Aan de hand van de evangelist Johannes gaan wij naar het feest van Pinksteren. En dat is mooi want dit evangelie kent geen tijd. Of heeft alle tijd, net wat u maar wilt. Al bij het eerste woord van Johannes gloort het licht in de duisternis zoals dat was vanaf de beginne. Het duister is vanaf dag één weggedaan. Zo vallen Pasen en Pinksteren bij hem op één dag. Die eerste dag. En dat is goed nieuws voor wie het nu onderhand wel de hoogste tijd is geweest. Op ons rust de Geest van God van Alpha en Omega, van A tot Z. Daarmee houd je het wel een tijdje uit.

Vrijburg Zuid

Lodewieke Groeneveld predikant Vrijburg
vrijburg.nl

De duif is niet het meest gewaardeerde dier in Amsterdam. Zij loopt altijd net voor je fiets! Hoe is zij toch een van de christelijke symbolen geworden? Waarom daalt de Geest als een duif op Jezus neer bij zijn doop? Als een duif mijn kant opkomt, dan ren ik weg. Toen las ik dat 'de vogel die neerdaalt op de mens' onder meer voortkomt uit de Oudgriekse literaire traditie, en gebruikt werd om de aankomst of het vertrek van een God op aarde uit te beelden. De Godheid daalde bijvoorbeeld als een vogel op de mens neer om de mens moed en doorzettingsvermogen te geven. Met Pinksteren horen wij over de werking van de Geest in ons leven. Wij hebben in deze crisis nog steeds veel moed en doorzettingsvermogen nodig, dus dacht ik dat dit verhaal van de Geest hier ook genoemd mag worden.

Nalaten aan de kerk: 'Opluchting als alles goed is geregeld'

Laatst ontvingen we voor mijn wijkkerk een legaat. Ik kan nog precies aanwijzen waar de overleden lieve dame altijd in de kerkzaal zat. In haar testament had ze keurig een lijstje met maar liefst 18 goede doelen opgenomen, waaronder de diaconie en de kerk.

Waarom heeft ze aan de kerk nagelaten? Wat haar overwegingen waren, kan ik niet meer vragen. Als kerkelijke organisatie zijn wij er blij mee. Mede door haar gift kunnen we een waardevolle en gastvrije plek blijven voor de kerk en buurt.

En u, heeft u al eens over nalaten aan de kerk nagedacht? Als u invloed wilt hebben op de verdeling van uw bezittingen na uw overlijden is het raadzaam om dit te laten vastleggen door een notaris. Samen met notaris Jaap van Zaane maakten we hiervoor een handig stappenplan. U

vindt deze op protestantsamsterdam.nl/nalaten.

'Het is mooi om te bedenken waar je via een testament aan kunt bijdragen', zegt notaris Jaap van Zaane in een van onze gesprekken. 'Mijn belangrijkste advies is om het niet te lang voor je uit te schuiven. Zeker als je zelf wilt bepalen hoe je je nalatenschap wilt verdelen.'

Vanuit het Kerkelijk Bureau van de Protestantse Kerk Amsterdam helpen wij u graag met meer informatie en advies. Zodra het weer kan, organiseren wij een voorlichtingsbijeenkomst over testamenten in het algemeen en nalaten aan de kerk samen met notaris Jaap van Zaane. Dan heeft u de gelegenheid om vrijblijvend uw persoonlijke vragen te stellen.

Yvonne Teitsma, geldwerver Protestantse Kerk Amsterdam

MARTIJN & MARTIJN

In Martijn&Martijn beantwoorden twee dominees jouw vraag

Waar is God dan? Olivia (3 jaar)

Martijn: 'Dag Olivia, ik geef je hierbij het antwoord van mijn achtjarige dochter Suzanna. Volgens haar is God overal. In jou en in mij, in alle mensen om ons heen. In dieren, in planten, misschien zelfs in stenen en in de zee. God is ook in de zon en de sterren, zegt zij, en in de regenboog. God is in alle goede en fijne dingen die er zijn. Ik hoop dat ze gelijk heeft. Soms weet ik het niet, maar als ik naar Suzanna kijk, ben ik er zeker van.'

Martijn: 'Ik geloof ook dat God overal is, Olivia. God is nooit ver weg. Daar wil ik op vertrouwen. Als de zon schijnt en de vogels fluiten en als ik zelf heel vrolijk ben. Maar ook als ik verdrietig ben of als ik moeilijke vragen heb voor God. Al kun je God niet zien of voelen, je bent nooit helemaal alleen. God is altijd bij je, zeg ik dan tegen mezelf. En soms geeft God dan zomaar een "knipoo". In een liedje dat ik hoor, een lieveheersbeestje op mijn bureau of door iets moois dat iemand zegt...'

- **Martijn van Leerdam**, dominee van de Sloterkerk en De Opgang in Amsterdam Nieuw-West

- **Martijn van Laar**, dominee van de Elthetkerk in Amsterdam-Oost

Waar ben jij benieuwd naar? Mail jouw vraag aan dominee Martijn&Martijn naar jong@protestantsamsterdam.nl.

Arjan Putters (27) groeide op in Amsterdam en bezocht met zijn ouders eerst de Noorder- en later de Elthetokerk. Op zijn achttiende keerde hij terug naar de Noorderkerk. Hij woont in Amsterdam Zuidoost en werkt sinds zijn negentiende bij Defensie in Arnhem: als korporaal en sinds januari op kantoor om de veiligheid van het personeel te garanderen. Elke vrijdagavond begeleidt hij met zijn vrouw Berthe de Koffiebar, de 15+ jongerenclub van de Noorderkerk.

'De Koffiebar is voor jongeren vanaf 15 jaar tot ongeveer 25 jaar. Ik zat er zelf op en ben, toen ik 24 was, met Berthe de kar gaan trekken. Elke vrijdag ontmoeten de jongeren elkaar: nu in coronatijd via Zoom, we zijn meestal met z'n tienen. Ik begin met de vraag: hoe gaat het met je en vraag door om elkaar echt te leren kennen. Daarna volgt vaak een uur Bijbelstudie, die door een jongere en een wat oudere deelnemer is voorbereid. Ze kiezen onderwerpen zoals de afleidingen van de wereld, geduld of onrust. Wat schrijft de Bijbel hierover? De tekst wordt uitgeplozen. We hebben net Efeze 4 gelezen van vers 17 tot 32 over leven met God. Een vraag was: "Aan welke persoon moet je denken als je vers 17 leest?" Het doel is om in gesprek te gaan. Ze stellen kritische vragen. Dan geef ik eerlijk antwoord.

Ook zingen en bidden we. De jongeren brengen zelf gebedspunten in. We doen wel eens een quiz en ook kahoot, een vragenspel. Samen eten vonden ze heel gezellig: het koken en het eten hebben we gedeeld middels Zoom.

De relatie met God is mijn drijfveer. Kiezen voor God is geen garantie voor geluk maar je moet weten dat God altijd op je weg meegaat, net als de christenen om je heen. God geeft wijsheid en bij hem word je gekend. Dat wil ik doorgeven aan de jongeren.'

Baukje Burggraaff

HART & ZIEL

foto: Martje Geels

COLUMN

Brandende liefde

Margrietha Reinders, buurtdominee Betondorp Bloeit

Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

'Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft' Dit gebedslied met zijn smachtende melodie uit Taizé speelt vaak door mijn hoofd. We zongen het in de paasnacht, in de nacht van de corona beperkingen, de nacht van politieke onenigheid, van eenzaamheid en isolement, viruswaanzin en online bijeenkomsten. We zongen het tegen het donker in.

Vuur heeft een allesverzengende, laaiende kracht! Tegelijkertijd kan het teer en klein zijn, als het flakkerende vlammetje op de nieuwe paaskaars in de paasnacht. De bijbelschrijvers gebruiken het daarom graag in overdrachtelijke zin om de kracht van Gods Woord, Geest en Lief-

de uit te drukken. Die kracht is allesverterend, allesverlichtend, wijst de weg uit de nacht, als de vuurkolom in de Egyptische duisternis tijdens de tocht van het joodse volk door de woestijn.

De profeet Jeremia spreekt ervan in de zevende eeuw voor Christus: 'Uw woorden branden in Mij alsof er vuur in mijn binnenste zit.' Of Koning Salomo in het Hooglied: 'De Liefde is een vlammend vuur, een laaiende vlam'. En de mensen van de jonge Jezusbeweging in Emmaus: 'Was ons hart niet brandende in ons?'

Tenslotte de wonderbaarlijke ervaring van Pinksteren: 50 dagen na Pasen daalde een hemels

vuur neer op de hoofden van de mensen die het oogstfeest vierden in Jeruzalem. Ze ervoeren een zinderende, uitzinnige vreugde. 'Er verschenen aan hen een soort vlammen die zich als vuurtongen verspreidden...'

Dat pinkstervuur liep de wereld in en zette miljoenen mensen in vuur en vlam. Gods brandende liefde deelde zich allereerst mee aan armen en slaven, aan ongeletterden, gedeserteerde soldaten, vrouwen en huisbedienden. Daaruit ontstond de wereldkerk met al haar kleuren, culturen en talen. Kerk in Mokum is daar onderdeel van! Laten we vurig blijven, ons laten verteren, branden en stralen. Ik wens u een vlamvend Pinksteren!

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
april 2021
jaargang 12, nummer 4
Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:

Mirjam Nieboer

Eindredactie:

Baukje Burggraaff

Bureauredactie: Iris Stekelenburg,
abcredactie.nl

Contact:

redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Abonnement: Een abonnement

opgeven of opzeggen doet u via abonnements@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek. nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad.

Verschijningsfrequentie:

Kerk in Mokum verschijnt 10x per jaar, 5x als blad van 14 pagina's en 5x als agenda van 6 pagina's. Het volgende nummer komt uit op 25 mei 2021.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam

Druk: Damen Drukkers - Werkendam

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

protestantse kerk
amsterdam

Pleisterplaats voor de ziel